

C. Wright Mills - SOCIOLOŠKA IMAGINACIJA¹

Postavimo li sada pitanje što je sociološka imaginacija, onda valja odgovoriti da je to sposobnost prelaska iz jedne perspektive u drugu: iz političke u psihološku; s proučavanja samo jedne obitelji na usporedno proučavanje državnih budžeta u cijelom svijetu; s proučavanja teološkog seminara na proučavanje vojne akademije; s proučavanja naftne industrije na proučavanje suvremenog pjesništva. Sociološka imaginacija je sposobnost kretanja od najbezličnijih i najudaljenijih transformacija ljudske prirode do najintimnijih osobina ljudske jedinice, pri čemu se nikada ne ispuštaju iz vida njihovi međusobni odnosi. U osnovi sociološke imaginacije uvijek se nalazi želja za razumijevanjem društvenog i povijesnog smisla i položaja pojedinaca, i u samom društvu i u povijesnom razdoblju u kojemu pojedinac zadobiva svoje kvalitete i živi svoj život.

U vezi s tim razmotrimo nezaposlenost. Kada je u gradu od 100.000 stanovnika samo jedan nezaposlen, to je njegova osobna nevolja pa je opravdano što se obraćamo njegovu karakteru, stručnosti i neposrednim mogućnostima kao sredstvu za rješenje tog problema. No, kada se u narodu od 50 milijuna radno sposobnih ljudi 15 milijuna nađe bez posla, to je opći, društveni problem i ne možemo se nadati da će se rješenje naći u rasponu mogućnosti koje se pružaju bilo kojemu pojedincu. Time je sama struktura mogućnosti doživjela krah pa točno postavljanje problema i domašaj mogućih rješenja traže da razmotrimo ekonomske i političke ustanove društva, a ne samo osobnu situaciju i karakter pojedinaca.

Razmotrimo sad osobni problem rata. Kada rat izbije, osobni problem može biti kako u njemu preživjeti ili časno umrijeti; kako u njemu profitirati; kako se skloniti na sigurno mjesto u vojnom aparatu ili kako pridonijeti završetku rata. Ukratko, prema vlastitim mjerilima naći prikladnu sredinu i u njoj preživjeti ili naći cilj koji osmišljava smrt. No strukturalni problemi rata vode nas do pitanja o njegovim uzrocima; o tome kakvi ljudi dolaze na komandne položaje, kako rat utječe na ekonomske, političke, obiteljske i vjerske institucije te kakva je povezanost rata s neorganiziranom neodgovornošću nacionalnih država.

Promotrimo li slučaj braka, vidjet ćemo da muškarci i žene mogu u braku doživjeti osobna razočaranja, ali kada se na svakih 1000 sklopljenih brakova 250 razvede tijekom prve četiri godine, onda to upozorava na postojanje općih, strukturalnih teškoća u koje su zapali ne samo brak već i druge s njim povezane društvene institucije.

¹ preuzeto iz Kuvačić, I. (2004.) *Uvod u sociologiju*, Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb